

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כח:
תנו רבנן: כשחלה רבי אליעזר, נכנסו תלמידיו לבקרו. אמרו לו: רבינו, למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לחיי העולם הבא... וכשאתם מתפללים - **דעו לפני מי אתם עומדים**, ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא.
The Sages taught: When Rabbi Eliezer fell ill, his students entered to visit him. They said to him: Teach us paths of life, guidelines by which to live, and we will thereby merit the life of the World-to-Come. He said to them... and when you pray, know before Whom you stand. For doing that, you will merit the life of the World-to-Come.
2. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ל:
דרב יהודה הוה **מציין נפשיה** והדר מצלי!
Rav Yehuda who would adorn himself and then pray. Rav Yehuda believed that one who comes before the King must wear his most beautiful clothing.
3. תלמוד בבלי מסכת שבת דף י.
רבי בר רב הונא רמי פוזמקי ומצלי, אמר הכון לקראת וגו'. רבא שדי גלימיה ופכר ידיה, ומצלי. אמר: כעבדא קמיה מריה. אמר רב אשי: חזינא ליה לרב כהנא, כי איכא צערא בעלמא - שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי, אמר: כעבדא קמי מריה. כי איכא שלמא - לביש ומתכסי ומתעטף ומצלי, אמר: הכון לקראת אלהיך ישראל.
Rava bar Rav Huna would don expensive socks and pray and he said he would do this as it is written: **"Prepare to greet your God, Israel"** (Amos 4:12). On the other hand, **Rava** would not do so; rather, in his prayer **he would remove his cloak and clasp his hands and pray. He said** that he would do so **as a slave before his master**, who appears before him with extreme submission. **Rav Ashi said: I saw that Rav Kahana, when there is suffering in the world, would remove his cloak and clasp his hands and pray. And he said** that he did so **as a slave before his master. When there is peace in the world, he would dress, and cover himself, and wrap himself** in a significant garment, **and pray, and he said** that he did so in fulfillment of the verse: **"Prepare to greet your God, Israel."**
4. מהרש"א חידושי אגדות מסכת שבת דף עז:
בגדי אדם מרמזים על מדותיו של אדם.
5. רמב"ם הלכות תפילה פרק ה הלכה ה
תקון המלבושים כיצד... ולא יעמוד בתפלה באפונדתו ולא בראש מגולה ולא ברגלים מגולות **אם דרך אנשי המקום שלא יעמדו בפני הגדולים אלא בבתי הרגלים**... דרך כל החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהן עטופים.
6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צח סעיף ד
וראו שיהיו לו מלבושים נאים **מיוחדים** לתפלה, כגון בגדי כהונה, אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה; ומ"מ טוב הוא שיהיו לו מכנסים **מיוחדים** לתפלה, משום נקיות.
7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפלה סימן צא סעיף ו
דרך החכמים ותלמידיהם שלא יתפללו אלא כשהם עטופים. הגה: ובעת זעם יש לחבק הידים בשעת התפלה כעבדא קמיה מאריה, ובעת שלום יש להתקשט בבגדים נאים להתפלל (טור).
8. כף החיים, או"ח צא:ו, הערה כו
הא דנקט דרך החכמים ותלמידיהם משום דהכי איתא במס' שבת דף י"ד ע"א א"ר אשי... **אבל ה"ה כל אדם יש לו לעשות כן**...
9. ערוך השולחן אורח חיים סימן צא סעיף ו
ובמדינתנו אין להתפלל אף כשהראש מכוסה בכיסוי קטן רק בעינינו **כובע** כמו שהולכין **ברחוב**... וכובעים הקלועים מקש חשיבא כיסוי... ולענין בגדים כללו של דבר **שצריך להתפלל בבגדים שיוצא בהם לרחוב**...
10. משנה ברורה סימן צא
(יב) מגולה - ובזמנינו צריך להשים בעת התפלה כובע בראשו כדרך שהולך **ברחוב** ולא בכובע הקטן שתחת הכובע **כי אין דרך לעמוד כן לפני אנשים חשובים**... אין להתפלל בבתי שוקיים של פשתן לבד דגנאי הוא לעמוד כן לפני גדולים ומכ"ש כשלובשין סנדל והעקב מגולה... **והכל תלוי לפי מנהג המקומות**...
11. לבוש אורח חיים סימן קנא סעיף ו
מותר ליכנס בבית הכנסת במקלו ובתרמילו ובאפונדתו... אבל בראש מגולה לא יכנס אפילו במקום שנוהגים ללכת כן בפני השרים, שזהו דרך קלות ראש מאד כאילו אין לו מורא השכינה שעליו, **וכשיש לו כובע בראשו יש לו אימה וכובד ראש לפניו יתברך**:
12. ערוך השולחן אורח חיים סימן צא סעיף ב
עוד אמרו שם אמר רב אשי... ולכן יש שמדקדקים עתה **דאיכא צערא בעלמא לבלי** להתפלל מנחה ומעריב בחול בבגד עליון **ובשבת ויו"ט מתפללין בבגד עליון** דאין להזכיר צער בשבת ויו"ט והש"ץ גם בחול **לובש בגד עליון או שלובש הטלית וכן המנהג הפשוט במדינות אלו** וגם בעלייה לתורה לובשים בגד עליון מפני כבוד התורה וכן בהגבהת התורה:
13. שו"ת מלמד להועיל חלק ב (יורה דעה) סימן נו
שאלה: אי רשאי לישבע בערכאות שלהם בגילוי ראש... הנה בק"ק יראים דפפד"מ בבית החינוך שנתיסד מהגאון ר' שמשון רפאל הירש זצ"ל (שאני הייתי מורה שם ב' שנים וחצי) יושבים התלמידים בשעת לימוד שאר המדעים בפריעת ראש, ורק בשעת לימוד תורה מכסים ראשם (וכן הוא המנהג בבית הספר בהאמבורג) וזה נעשה שם עפ"י תקנת הרה"ג מו"ה ש"ר הירש זצ"ל. ובפעם

ראשון שבאתי לביתו של הרה"ג ש"ר הירש בכובע על ראשי, אמר לי שכאן הוא דרך ארץ להסיר הכובע מעל הראש כשבאין אל אדם חשוב, ואולי יראה מורה אחר (יש בבית החינוך שם גם הרבה מורים א"י) שאני איני מסיר הכובע מעל הראש לפני ראש בית החינוך (דירעקטאר) היה מחשב זה כאילו אני מבזה אותו. ובזה וכיוצא בזה אין בו משום בחוקותיהם...

14. תשובות והנהגות, ד"כ:

מעיקר הדין צריך להתפלל כעומד לפני המלך, ולא סגי בכובע קטן (כיפה) כי אין דרך לעמוד כן לפני אנשים חשובים כמבואר במ"ב סימן צ"א ס"ק י"ב, וכן צריך ללבוש חליפה ע"ש, ושמעתי שטוענים שבארץ ישראל הואיל ועומדים גם לפני שרים בלי כובע וחליפה שרי להתפלל כן, ובעו"ה נתפשט אצל הרבה אנשים להתפלל כה"ג. אמנם נראה דאין לסמוך עלזה, דבאמת בא"י למדו זה בעו"ה מהאומות, שלמדו משיטת הקומוניסטים שכולם "חברים", ואף השר אין לו עליונות על אחרים ומתנהגים עמו כמו חבר, ומהם למדוהו. ובאמת גם אצלם כשהולכים למקום אחר להפגש עם שר, הרי הם מקפידים לכבדו כראוי וללבוש כובע וחליפה, וכן ברוב מדינות העולם כשיבואו למלך או שר נחשב עזות כשאינו מתלבש כראוי כהנ"ל, וכ"ש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומה נעשה שהופכים הכל ולומדים מהסביבה להשוות כבוד מלכו של עולם לכבוד שרים שאצלם אדרבה מעוניינים להוכיח שהם חברים, וע"כ במקום שיש ריח תורה ראוי להודיעם שיתלבשו כראוי... וכל שכן בני תורה... ולא ילכו בדרך המקילין בזה.

15. שו"ת שבט הלוי חלק י סימן יח

א. אשר שאל, בענין אשר הרבה נוהגים בתחפושת בפורים החלפת בגדים כגון ליטאי עם שטרמל או להיפך אם מותר להתפלל בזה תפלת מנחה או מעריב, עפ"י המבואר או"ח סי' צ"א שצריך כדרך שעומד לפני אנשים חשובים. הנה לדעתי אין חיצונית המלבוש קובע אלא אופן עמדו לפני השי"ת בתפלה ע"ד המבואר סי' צ"ח דיחשוב כאלו שכיהן כנגדו, ועומד לפני מלך העולם ועוד ועוד, וכיון שמתפלל ע"פ הלכה והוא מכוסה כהלכה, ואינו עושה שום שחוק אין נפ"מ באיזה בגד עומד.

16. Halakhic Positions of Rabbi Joseph B. Soloveitchik, R. Aharon Ziegler, Volume I, p. 82

...the Mishna Berura requires *atifa* while standing Shemoneh Esrei... a formal hat is the accepted norm. Needless to say, where it is customary, **the attire should include a jacket and tie.**

17. "The Rav, Feminism and Public Policy: An Insider's Overview," Rav Moshe Meiselman, Tradition 33

The Rav's emotional approach to the issue of *minhagei tefilla* can be gleaned from the following incident. I recall that once, on a specific occasion, we had to form a *minyan* in the Rav's home. He told one of the family members to please go and get his hat. This young man began trying to demonstrate to the Rav that one did not require a hat for *tefilla*. The Rav snapped back at him, "**You may or may not be halakhically correct. I do not wish to debate you on the topic. However, I wear a hat during tefilla because I never saw my father or either of my grandfathers daven without a hat. That itself is sufficient grounds to necessitate a hat.**"

18. אמת ליעקב, או"ח סי' צא, הערה 116

ולכן אין הדעת נוחה מאלו הנוהגין בתפלת שחרית שמחמת התפילין של יד לובשים את המעיל העליון שלא כדרכו, דזה חסרון בדיון עיטוף בתפלה...

19. הליכות שלמה ב:טו, הלבוש הראוי לתפילה

בשעת התפלה יש להקפיד להיות לבוש בצורה מכובדת, כעומד לפני המלך, שנאמר "הכון לקראת אלקיך ישראל". ולכן גם מי שדרכו לילך במכנסים קצרים לרגל מלאכתו, כחקלאים ופועלים, רצוי שלא יתפלל בעודו לבוש כך⁷². והרגיל לילך בכובע ובמלבוש עליון ונזדמן לבית הכנסת ללא מלבושים אלו, לא יתפלל בלעדיהם אלא-אם-כן לא ימצא מנין אחר לתפלה, שאין להפסיד מעלת תפלה בצבור משום מצות הכון בלבד.

[דבר הלכה הערה כג. ולעבור לפני התיבה באופן זה אסור... וכן אין ראוי לאדם בריא להתפלל כשמלבושו העליון תלוי על כתפיו, שהרי בשעה שמדבר עם אנשים חשובים אינו עומד כן⁷⁷. ארחות הלכה הערה 77. ... ואף לענין שבת היה חוכך להחמיר שלא להלך כך בזמננו ברה"ר במקום שאין עירוב משום איסור הוצאה והעברת ד' אמות, כי אין זה דרך לבישתו...]

20. הרב אהרן ליכטנשטיין זצ"ל, "על התורה, על העבודה, ועל גמילות חסדים"

אני אומר את הדברים מתוך כאב לב: אין זה סוד - ויעיד כל אחד על עצמו - שבבית כנסת ממוצע בציבור שלנו ניתן לחוש רדידות ושטחיות במקום העומק והעוצמה המתבקשים. בפיוט הנאמר בתפילת יום הכיפורים אנו אומרים: "יהי רצון מלפניך שומע קול בכיות, שתשים דמעוטינו בנאדך להיות". חשבתי לא אחת שבבית כנסת ממוצע של הציבור שלנו אין כלל צורך ב"נאד". די יהיה בצנצנת קטנה, ואולי כוס גם כן תספיק... שאלה זו הנה מהותית ברמה קיומית. אנחנו לא מרגישים ומפנימים מספיק תחושה זו, ולא מחדירים לתודעת תלמידינו במידה הראויה את תחושותיו של בעל ספר תהלים. הרשו לי לספר אפיזודה קצרה בעניין זה. אני מתפלל בבית כנסת נפלא, ה"שטיבלך" של שכונת קטמון בירושלים, "מעוז הציונות הדתית-לאומית". באחד מימי חול המועד סוכות ראיתי בחור שנכנס לבית הכנסת ועל חולצתו כיתוב וסמל. כבר התרגלנו לכך שיש אנשים החושבים שבעומדם לפני הקב"ה הם חייבים ליידע אותו שהם שותים קוקה-קולה, אוכלים במקדונלדס או שביקרו - הם או מי שקנה להם את החולצה - בבאלי, אקפולקו או מפלי הניאגרה. אך מה שראיתי הפעם עלה על כל מה שראו עיני לפני כן. על חולצתו של אותו בחור הופיעה תמונה גדולה של כדורסל ומעליה, באותיות "קידוש לבנה": Basketball is Life, All the Rest is Details (כדורסל זה חיים, כל השאר - רק פרטים). חשבתי לגשת ולשאול אותו אם היה מעז להופיע בחולצה זו לפגישה ראשונה עם בחורה, בשעת ראיון לעבודה חדשה או, להבדיל, לביקור אצל האפיפיור. אכן, בפני מלך מלכי המלכים - שאני. טרם הספקתי לגשת אליו, וכבר ברח מבית הכנסת (לפני קריאת התורה)...